

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

M. Vitruvii ... De architectura libri decem

**Vitruvius
Frontinus, Sextus Iulius**

Argentorati, 1543

Cap. IIII

[urn:nbn:de:bsz:31-128539](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128539)

Ἄλλὰ σὺ μὴτ' ἐπὶ λυτρά βαίλης χροά μή σε καὶ ἄυρη.

Ἡμεῖν δὲ ἴσμεν ἐν τῷ εὐόντῳ μέθε.

Ἐὐ γὰρ δ' ἐμὴν πικρὴν μισάμπελον ἄνθα μελάμπυρ.

Λυσάμην ὅτι λύσης προιτίδας ἀργαλέης.

Ἐάντα καθ' ἑμὸν ἔκοφερ ἀπὸ κρύφου, εὐ τὰρ ἀπ' ἄργου.

Οὐρεα τρηχέης ἤλυτερ ἀκαδίνης.

Item est in insula Chio fons, e quo qui imprudenter biberint, fiunt insipientes, et ibi est epigramma in sculptum ea sententia: lucundam esse portionem fontis eius, sed qui biberit saxeos habiturum sensus. Sunt autem uersus hi.

Ἡ δὲ αὖτε ψυχροῦ πρὸ λιβάδος ἢ ἀναβαλλῆ.

Ἡμεῖν δὲ ἴσμεν ἐν τῷ εὐόντῳ μέθε.

Sulis autem, in qua ciuitate est regnū Persarum, fonticulus est, ex quo qui biberint amittunt dentes. Item in eo est scriptum epigramma, quod significat hanc sententiam: Egregiam esse aquam ad lauandum, sed eā si bibatur excutere ē radicibus dentes, et huius epigrammatis sunt uersus grece.

Ἰδατά ταῦτα βλέπεις φοβερὰ ξένη. τῆν ἄπο, χρῶσι

λυτρά μεμ' ἀνθρώποις ἀβλαβῆ ἔσιμ' ἔχειν.

Ἡ μὲν δὲ βαίλης κοίλης ποτὶ νηδύ' ἀγλαὸν ὕδωρ.

Ἄρεα μόνον δολιχῶ χεῖλεος ἀφάμην.

Ἄν τῆμαρ πρὶς ἡρεῖς ἐπὶ χθονὶ λαοῦ ὀδόντες.

Πίψισι, γενύων ὀρεφὰν ἀδέντες ἔδην.

DE PROPRIETATE ITEM NONNULLORUM LOCORUM ET FONTIUM. CAP. IIII.

SUNT etiam nonnullis locis fontium proprietates, que procreant qui ibi nascuntur egregijs uocibus ad cantandum, uti Tharso, Magesie, alijsq; eiusmodi regionibus. Etiamq; Zama est ciuitas Afrorum, cuius moenia rex tuba duplici muro sepsit, ibiq; regiam sibi domum constituit. Ab ea millia passuum uiginti est oppidum Ismuc, cuius agrorum regiones incredibili finite sunt terminatione. Cum esset enim Africa parens

BB 2. Nutrix

Nutrix ferarum bestiarum, maxime serpentū, in eius agris oppidi
 la nascitur, & si quando allata ibi ponatur, statim moritur: neq; id solum
 ibi, sed etiam terra ex his locis, si alio translata fuerit, similiter efficit. Id
 genus terræ etiam Balearibus dicitur esse, sed aliam mirabiliorem uirtu-
 tem ea habet terra, quam ego sic accepi. C. Iulius Masinisse filius, cuius
 erant totius oppidi agrorum possessiones, cum patre Cæsare militauit. Is
 hospitio meo est usus, ita quotidiano conuictu necesse fuerat de philologia
 disputare. Interim cum esset inter nos de aquæ potestate et eius uirtutibus
 sermo, exposuit esse in ea terra eiusmodi fontes, ut qui ibi procrearentur,
 uoces ad cantandum egregias haberent. Ideoq; semper transmarinos ca-
 tastos emere formosos, & puellas maturas, eosq; coniungere, ut qui nasce-
 rentur ex his, non solum egregia uoce, sed etiam forma essent non inueni-
 sta. Cum hæc tâta uarietas sit disparibus rebus natura distributa, quod
 humanum corpus est ex aliqua parte terrenum, in eo autem multa genera
 sunt humorum, uti sanguinis, lactis, sudoris, urine, lachrymarum. Ergo
 si in parua particula terreni tanta discrepantia inuenitur saporum, non
 est mirandum, si in tanta magnitudine terræ innumerabiles succorum re-
 periantur uarietates, per quarum uenas aquæ uis percurrens in terra per-
 uenit ad fontium egressus, & ita ex eo dispares uarij q; perficiuntur in
 proprijs generibus fontes, propter locorum discrepantiam, & regionum
 qualitates, terrarumq; dissimiles proprietates. Ex his autem rebus sunt
 nonnulla, quæ ego per me perspexi, cætera in libris græcis scripta inueni,
 quorum scriptorum hi sunt auctores, Theophrastus, Timæus, Posidonius,
 Hegeſias, Herodotus, Aristides, Metrodorus, qui magna uigilantiâ,
 et infinito studio, locorum proprietates, aquarū uirtutes, ab inclinatione
 cœli, regionum qualitates ita distributas esse scriptis declarauerunt: quo-
 rum secutus ingressus, in hoc libro perscripsi, quæ satis esse putauit de aquæ
 uarietatibus, quo facilius ex his perſcriptionibus eligant homines aquæ
 fontes, quibus ad usum salientes possint ad ciuitates municipiaq; perducere.
 Nulla enim ex omnibus rebus tantas uidetur habere ad usum necessita-
 tes, quantas aqua. Ideo quod omnium animalium natura, si frumenti fru-
 ctu priuata fuerit, arbutisue, aut carne, aut piscatu, aut etiâ qualibet ex
 his reliquis rebus escarum uendo poterit tueri uitam: sine aqua uero, nec
 corpus animalium, nec ulla cibi uirtus potest nasci, nec tueri, nec parari.

Quare: